

AYT COĞRAFYA-I DENEME SINAVI

Öğrenme Hedefi: AYT formatında; Ekosistem, Madde Döngüleri, Nüfus Politikaları, Türkiye Ekonomisi ve Küresel Ortam konularındaki bilgi ve analiz yeteneğini ölçme.

EKOSİSTEM VE DOĞAL SİSTEMLER

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

1. Canlıların yeryüzüne dağılımını etkileyen faktörlerden hangisi "Paleocoğrafya" faktörleri içerisinde yer alır?

- a) Kıtaların kayması (Paleocoğrafya)
- b) Bakı ve eğim şartları
- c) Toprak dokusu ve yapısı
- d) Yıllık yağış miktarı
- e) Rüzgar hızı ve yönü

Cevap: A

Paleocoğrafya, geçmiş dönemlerdeki coğrafi olayları inceler. Kıtaların kayması ve bu süreçteki iklim değişimleri bu gruptadır.

2. Azot döngüsünde, azotun tekrar atmosfere geri dönmesini sağlayan temel olay aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Topraktaki nitratin parçalanması (Denitrifikasyon)
- b) Yıldırım ve şimşek olayları
- c) Baklagillerin köklerinde tutulması
- d) Sanayi tesislerinde azotun bağlanması
- e) Volkanik faaliyetler sonucu yayılması

Cevap: A

Denitrifikasyon bakterileri, topraktaki nitrati parçalayarak azotun serbest kalıp atmosfere dönmesini sağlar.

3. "Nüfus artış hızını artırmaya yönelik" politikalar genel olarak hangi özellikteki ülkelerde uygulanmaktadır?

- a) Gelişmiş ülkeler (Almanya, Japonya vb.)
- b) Gelişmekte olan ülkeler (Türkiye, Brezilya vb.)
- c) Nüfus patlaması yaşayan ülkeler (Hindistan vb.)
- d) Geri kalmış ülkeler (Nijer, Mali vb.)
- e) Genç nüfusu çok fazla olan ülkeler

Cevap: A

Yaşlı nüfus oranı yüksek, doğum oranı düşük olan gelişmiş ülkeler, iş gücü ihtiyacı için nüfusu artırmayı hedefler.

4. Türkiye'de su kaynaklarının bol, yer şekillerinin engebeli olduğu alanlarda görülen yerleşme tipi ve örneği hangisinde doğrudur?

- a) Karadeniz Bölgesi - Dağınık yerleşme
- b) İç Anadolu Bölgesi - Toplu yerleşme
- c) Marmara Bölgesi - Modern şehirleşme
- d) Doğu Anadolu - Mezra yerleşmeleri
- e) Akdeniz Bölgesi - Yaylacılık faaliyetleri

Cevap: A

Karadeniz gibi suyun bol ve arazinin engebeli olduğu yerlerde evler birbirinden uzak (dağınık) inşa edilir.

BEŞERİ SİSTEMLER VE TÜRKİYE EKONOMİSİ (SORU 5-8)

TÜRKİYE EKONOMİSİ

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

5. Türkiye'de uygulanan "Ekstansif" (Kaba/Geleneksel) tarım yönteminin en temel özelliği aşağıdakilerden hangisidir?

- a) İklim koşullarına bağımlılığın az olması
- b) Modern yöntemlerin (İntansif) uygulanması
- c) Nadas tarımının yaygın olarak yapılması
- d) Birim alandan alınan verimin çok yüksek olması
- e) Sulama ve gübreleme imkanlarının gelişmişliği

Cevap: C

Ekstansif tarımda üretim doğaya bağımlıdır, verim düşüktür ve nadas (toprağı boş bırakma) uygulaması yaygındır.

6. Türkiye'deki hayvancılık faaliyetleri ve en yoğun yapıldığı bölge eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- a) Sığır - Erzurum-Kars Bölümü
- b) Kıl Keçisi - Teke ve Taşeli Platoları
- c) Tiftik Keçisi - Ankara çevresi
- d) Koyun - İç Anadolu ve Güneydoğu Anadolu
- e) İpek Böcekçiliği - Karadeniz kıyıları

Cevap: E

İpek böcekçiliği geleneksel olarak Bursa çevresinde, günümüzde ise en çok Diyarbakır gibi illerde gelişmiştir; Karadeniz değildir.

7. Türkiye'nin maden rezervleri ve çıkarım alanları düşünüldüğünde, hangisinde bir yanlışlık yapılmıştır?

- a) Bor - Eskişehir ve Balıkesir
- b) Boksit (Alüminyum) - Seydişehir (Konya)
- c) Demir - Divriği (Sivas) ve Hekimhan (Malatya)
- d) Mermer - Afyonkarahisar ve Marmara Adası
- e) Bakır - Soma ve Yatağan çevresi

Cevap: E

Soma ve Yatağan bakır değil, Linyit (kömür) çıkarımıyla ünlü merkezlerimizdir.

8. İstanbul, İzmit ve Bursa gibi şehirlerde sanayinin çok gelişmiş olmasının "asıl" sebebi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Ulaşım ve pazarlama kolaylığı
- b) Ham maddeye yakınlık zorunluluğu
- c) İş gücü maliyetinin düşük olması
- d) İklimin sadece sanayiye uygunluğu
- e) Yer altı kaynaklarının zenginliği

Cevap: A

Marmara Bölgesi'ndeki bu şehirler, ham maddeye uzak olsalar bile ulaşım ağları ve geniş pazar imkanları sayesinde sanayileşmiştir.

muratvuranlar.com

KÜRESEL ORTAM: BÖLGELER VE ÜLKELER (SORU 9-12)

KÜRESEL ORTAM

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

9. Dünya ticaretinin en yoğun olduğu "küresel Ticaret Bölgeleri" arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- a) Kuzey Amerika (ABD, Kanada)
- b) Batı Avrupa (Almanya, Fransa)
- c) Doğu ve Güneydoğu Asya (Çin, Japonya)
- d) Orta Doğu ve Hazar Havzası (Petrol/Doğalgaz)
- e) Orta Afrika Bölgesi (Sanayi ürünleri)

Cevap: E

Orta Afrika, sanayi üretimi ve ticaret hacmi açısından küresel bir ticaret merkezi değildir; daha çok ham madde kaynağıdır.

10. Turizm faaliyetlerinin ülkeler üzerindeki "ekonomik" etkileri arasında aşağıdakilerden hangisi yer almaz?

- a) Ödemeler bilançosundaki açığı kapatması (Dış ticaret)
- b) İstihdam yaratarak işsizliği azaltması
- c) Farklı kültürlerin birbirini tanınmasını sağlaması
- d) Doğal çevrenin tahrip edilmesine neden olması
- e) Alt yapı ve üst yapı hizmetlerini geliştirmesi

Cevap: D

Çevre tahribatı ekonomik bir katkı değil, olumsuz bir çevresel etkidir. Diğerleri turizmin ekonomik getirileridir.

11. Dünya deniz ticaretindeki önemli boğaz ve kanallardan hangisinin bağladığı denizler yanlış verilmiştir?

- a) Cebelitarık Boğazı - Akdeniz ve Atlas Okyanusu
- b) Babülmendep Boğazı - Kızıldeniz ve Hint Okyanusu
- c) Panama Kanalı - Büyük Okyanus ve Atlas Okyanusu
- d) Süveyş Kanalı - Akdeniz ve Kızıldeniz
- e) Hürmüz Boğazı - Karadeniz ve Akdeniz bağlantısı

Cevap: E

Hürmüz Boğazı, Basra Körfezi'ni Hint Okyanusu'na bağlayan stratejik bir petrol geçiş noktasıdır. Karadeniz ile ilgisi yoktur.

12. Aşağıdaki küresel örgütlerden hangisi sadece "ekonomik" amaçlarla (petrol fiyatlarını belirlemek vb.) kurulmuştur?

- a) Birleşmiş Milletler (BM)
- b) NATO (Askeri ittifak)
- c) OPEC (Petrol İhraç Eden Ülkeler)
- d) Greenpeace (Çevre Örgütü)
- e) IMF (Uluslararası Para Fonu)

Cevap: C

OPEC, petrol rezervine sahip ülkelerin petrol politikalarını koordine etmek ve fiyatları belirlemek amacıyla kurulan ekonomik bir örgüttür.

TÜRKİYE'NİN BÖLGESEL KALKINMA PROJELERİ (SORU 13-16)

BÖLGESEL PROJELER

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

13. Türkiye'de uygulanan projelerden hangisi, temel olarak "kömür ve çelik sanayisine dayalı ekonomiyi çeşitlendirmeyi" amaçlamaktadır?

- a) Güneydoğu Anadolu Projesi (GAP)
- b) Doğu Anadolu Projesi (DAP)
- c) Zonguldak-Bartın-Karabük Projesi (ZBK)
- d) Doğu Karadeniz Projesi (DOKAP)
- e) Yeşilirmak Havzası Gelişim Projesi (YHGP)

Cevap: C

ZBK Projesi, ağır sanayiye bağımlı olan Batı Karadeniz illerinde yeni iş sahaları yaratmayı ve üretimi modernize etmeyi amaçlar.

14. Türkiye'nin UNESCO Dünya Miras Listesinde yer alan eserleri ve bulunduğu il eşleştirmelerinden hangisi yanlıştır?

- a) Selimiye Camii - Edirne
- b) Nemrut Dağı Heykelleri - Adıyaman
- c) Safranbolu Evleri - Karabük
- d) Truva Antik Kenti - Çanakkale
- e) İshak Paşa Sarayı - Erzurum

Cevap: E

İshak Paşa Sarayı, Ağrı ilimizin Doğubayazıt ilçesinde yer almaktadır; Erzurum'da değildir.

15. Küresel etkiye sahip şehirlerin fonksiyonel özellikleri düşünüldüğünde, hangisinde yanlış bir eşleştirme yapılmıştır?

- a) Essen (Almanya) - Sanayi Şehri
- b) Oxford (İngiltere) - Eğitim Şehri
- c) Mekke (Suudi Arabistan) - Dini Şehir
- d) Marsilya (Fransa) - Liman Şehri
- e) New York (ABD) - İdari (Başkent) Şehir

Cevap: E

New York dünyanın finans merkezidir ancak ABD'nin başkenti (idari merkezi) Washington D.C.'dir.

16. Aşağıdaki insan faaliyetlerinden hangisinin doğal çevre üzerinde "olumsuz" bir etkisi olduğu söylenebilir?

- a) Meraların ıslah edilmesi
- b) Erozyonla mücadele edilmesi (Ağaçlandırma)
- c) Sulak alanların kurutulması tarıma açılması
- d) Organik tarım yöntemlerinin yaygınlaştırılması
- e) Geri dönüşüm tesislerinin sayısının artırılması

Cevap: C

Sulak alanların (bataklık, göl vb.) kurutulması ekosistemi bozar, biyoçeşitliliği yok eder ve iklim dengesini sarsar.

ÇEVRE VE TOPLUM: AFETLER VE SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK (SORU 17-20)

ÇEVRE VE TOPLUM

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

17. Doğal afetler ve en sık görüldüğü yerlerin eşleştirilmesinden hangisi coğrafi açıdan hatalıdır?

- a) Deprem - Levha sınırları ve fay hatları
- b) Tropikal Fırtına - Okyanus kıyıları (Ekvator çevresi)
- c) Tsunami - Deniz tabanı sarsıntıları
- d) Kütle Hareketleri (Heyelan) - Engebeli ve yağışlı araziler
- e) Çığ - Geniş düzlükler ve bozkır alanları

Cevap: E

Çığ, düzlüklerde değil; kar yağışının fazla, eğimin şiddetli olduğu dağlık ve engebeli arazilerde görülür.

18. Aşağıdakilerden hangisi "Küresel İklim Değişimi"nin beklenen sonuçları arasında yer almaz?

- a) Buzulların erimesi ve deniz seviyesinin yükselmesi
- b) Ekstrem hava olaylarının (kuraklık, sel) artması
- c) Bitki ve hayvan türlerinin göç etmesi veya yok olması
- d) Ozon tabakasının incilmesiyle güneş ışınlarının dik gelmesi
- e) Kıyılarda yer alan düşük rakımlı alanların sular altında kalması

Cevap: D

Güneş ışınlarının geliş açısı sadece Dünya'nın şekli ve hareketlerine bağlıdır; iklim değişimi bu açıyı değiştirmez.

19. Gelecek nesillerin ihtiyaçlarını tehlikeye atmadan bugünkü ihtiyaçların karşılanması sürecine ne ad verilir?

- a) Sürdürülebilir kalkınma anlayışı
- b) Karbon ayak izinin küçültülmesi
- c) Ekosistem hizmetlerinin korunması
- d) Atık yönetiminin optimize edilmesi
- e) Fosil yakıt kullanımının teşvik edilmesi

Cevap: A

Bu tanım "Sürdürülebilir Kalkınma" ilkesidir. Doğayı koruyarak ekonomik büyümeyi hedefler.

20. Aşağıdaki enerji kaynaklarından hangisi çevre kirliliğine "en fazla" neden olan ve karbon salınımı yüksek olan kaynaktır?

- a) Rüzgar ve Güneş enerjisi kullanımı
- b) Biyokütle enerjisinden yararlanma
- c) Termik santrallerde linyit yakılması
- d) Hidroelektrik potansiyelin değerlendirilmesi
- e) Dalga ve Gel-git enerjisinden faydalanma

Cevap: C

Linyit gibi fosil yakıtlar, yandıklarında atmosfere yoğun karbon ve kükürt salarak hava kirliliğine ve küresel ısınmaya neden olur.

muratvuranlar.com

EKONOMİK FAALİYETLER: ÜRETİM, DAĞITIM, TÜKETİM (SORU 21-24)

EKONOMİK SİSTEMLER

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

21. Modern ekonomilerde bir ürünün pazara sunulmasından tüketiciye ulaşmasına kadar geçen süreçlerin temel belirleyicisi hangisidir?

- a) Üretim - Dağıtım - Tüketim döngüsü
- b) Ulaşım teknolojilerinin gelişmesi
- c) Reklam ve tanıtım faaliyetleri
- d) Nüfus artışı ve ihtiyaçların değişmesi
- e) Geleneksel tarım yöntemlerinin devamı

Cevap: A

Üretim, dağıtım ve tüketim bir bütündür; birindeki aksama diğer tüm süreçleri etkiler.

22. Küresel ticaretteki "Ham Madde - Üretim - Pazar" etkileşimi düşünüldüğünde, hangisinde yanlış bir ilişki kurulmuştur?

- a) Brezilya (Ham madde) - ABD (Teknoloji)
- b) Rusya (Enerji) - Çin (Pazar/Üretim)
- c) Japonya (Teknoloji) - Orta Doğu (Enerji)
- d) İsviçre (Finans) - Afrika (Maden)
- e) Orta Asya (Tarım) - Antarktika (Pazar)

Cevap: E

Antarktika'da sanayi üretimi veya yerleşik bir pazar bulunmamaktadır. Bilimsel araştırma bölgesidir.

23. Gelişmekte olan ve küresel ekonomide söz sahibi olmaya başlayan "BRICS" ve benzeri ülkelerin temel güçleri hangisinde yanlışır?

- a) Çin - Sanayi ve İhracat devi
- b) Hindistan - Yazılım ve Nüfus gücü
- c) Brezilya - Tarım ve Yer altı kaynakları
- d) Güney Afrika - Değerli madenler (Elmas/Altın)
- e) İzlanda - Petrol ve Doğalgaz ihracatı

Cevap: E

İzlanda enerji ihtiyacını jeotermalden karşılar; dünya ekonomisinde bir petrol/doğalgaz ihracatçısı değildir.

24. Hızlı şehirleşme ve göçün yol açtığı "mekânsal ve sosyal" sorunlar arasında aşağıdakilerden hangisi gösterilemez?

- a) Şehirlerdeki konut açığı ve gecekondü sorunu
- b) Hava ve gürültü kirliliğinin artması
- c) Eğitim ve sağlık hizmetlerinin aksaması
- d) Kırsal alanlardaki doğal kaynakların korunması
- e) Güvenlik sorunlarının ve suç oranlarının artması

Cevap: D

Göç, kırsalda nüfusun azalmasına ve tarım arazilerinin boş kalmasına neden olur, bu kaynakların "korunduğu" anlamına gelmez.

GENEL DEĞERLENDİRME: AYT COĞRAFYA-1

GÜNCEL COĞRAFYA

GEREKÇE VE ANAHTAR NOTLAR

GÜVEN (1-5)

25. Doğal kaynakların etkin kullanımı ve doğanın korunması için yürütülen çalışmalardan hangisi "modern çevre yönetimi" anlayışına terstir?

- a) Milli Parklar ve Koruma Alanları
- b) Atık Geri Dönüşüm Sistemleri
- c) Karbon Ticareti ve Vergilendirmesi
- d) Yenilenebilir Enerji Kaynakları
- e) Vahşi Depolama (Çöplerin açık alana dökülmesi)

Cevap: E

Vahşi depolama, toprağı ve yer altı sularını zehirler. Modern yönetimde "Düzenli Depolama" veya "Geri Kazanım" esastır.

muratvuranlar.com